

УДК: 930(438):070.484»1850/1869»
DOI: 10.31651/2413-8142-2023-29-Shcherban

Taras Shcherban

*PhD student at the Department of History of Ukraine and Jurisprudence,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
Drohobych, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9476-7768>
e-mail: mppjavir@ukr.net*

Bibliographic Description of the Article: Shcherban, T. (2023). The journal “Dodatek Tygodniowy do Gazety Lwowskiej” (1850-1869) as a source for studying the economic life of Galicia. *Ukrainskyi Selianyn. [Ukrainian peasant]*, 29, 116-122. (In Ukrainian). doi: 10.31651/2413-8142-2023-29-Shcherban

THE JOURNAL “DODATEK TYGODNIOWY DO GAZETY LWOWSKEJ” (1850-1869) AS A SOURCE FOR STUDYING THE ECONOMIC LIFE OF GALICIA

Abstract. *The purpose of the research is to find out the features of the presentation on the pages of the journal “Dodatek Tygodniowy” (scientific supplement to “Gazety Lwowskiej”) of issues of the economic development of Galicia in the 50s-60s of the XIX century.*

The scientific novelty consists in a comprehensive analysis of the publications of “Dodatku Tygodniowego” about the specifics of the economic modernization of the Galicia region: the development of industry and trade, the development of road communications, progress in the agricultural sector.

Conclusions. *Scientific and informative supplement to “Gazety Lwowskiej” - “Dodatek Tygodniowy” was an unofficial spokesman for the activities of the Galician Viceroyalty. It presented a scientific, statistically based program for the development of the region, which included various aspects - from financial and economic to socio-cultural. The initiator of the activity of the scientific supplement was the Galician governor Agenor Golukhovski, who, through the mediation of the editors-in-chief, tried to embody in this publication the enlightening ideas of presenting science as a measure of social development. “Dodatek Tygodniowy” combined information materials of a statistical and economic nature, local history essays and source publications with journalistic materials. The content of the publication allows it to be interpreted as an important source of the history of the modernization of the region, in particular, its eastern part in the 1950s and 1960s. The digital data, reviews, scientific intelligence recorded on the pages of “Dodatku Tygodniowego” contain important information about the current state of the economic life of the region, and show the specifics of the reception by the creators of the publication of the problems and prospects of the modernization of Galicia.*

Keywords: *academic press, Polish historiography, Galician governorship, modernization, Agenor Goluchovski.*

Тарас Щербан

*аспірант кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Дрогобич, Україна
e-mail: mppjavir@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9476-7768>*

Бібліографічний опис для цитування: Щербан Т. Часопис «Dodatek Tygodniowy do Gazety Lwowskiej» (1850-1869) як джерело для вивчення економічного життя Галичини. *Український селянин*. 2023. Вип. 29. С. 116-122. doi: 10.31651/2413-8142-2023-29-Shcherban

ЧАСОПИС «DODATEK TYGODNIOWY DO GAZETY LWOWSKEJ» (1850-1869) ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ ГАЛИЧИНИ

Анотація. *Мета дослідження* – з’ясувати особливості представлення на сторінках часопису «Dodatek Tygodniowy» (наукового додатку до «Gazety Lwowskiej») питань економічного розвитку Галичини у 50–60х рр. XIX ст.

Наукова новизна полягає в цілісному аналізі публікацій «Dodatku Tygodniowego» про специфіку економічної модернізації галицького краю: розвиток промисловості і торгівлі, розбудову дорожніх комунікацій, поступ в аграрному секторі.

Висновки. *Науково-інформаційний додаток до «Gazety Lwowskiej» – «Dodatek Tygodniowy» був неофіційним речником діяльності Галицького Намісництва. У ньому подавалася наукова, статистично обґрунтована програма розвитку краю, що включала в себе різні аспекти – від фінансово-економічного економічного до соціокультурного. Ініціатором діяльності наукового додатку був галицький намісник Агенор Голуховський, котрий за посередництва головних редакторів, намагався втілювати у цьому виданні просвітницькі ідеї представлення науки як міри суспільного розвитку. «Dodatek Tygodniowy» поєднував у собі інформаційні матеріали статистично-економічного характеру, краєзнавчі нариси та джерельні публікації з публіцистичними матеріалами. Змістове наповнення видання дозволяє трактувати його як важливе джерело з історії модернізації краю, зокрема східної його частини у 50-60 рр. XIX ст. Зафіксовані на сторінках «Dodatku Tygodniowego» цифрові дані, огляди, наукові розвідки містять у собі важливу інформацію про актуальний стан економічного життя краю та показують специфіку рецепції творцями видання проблем і перспектив модернізації Галичини.*

Ключові слова: *наукова преса, польська історіографія, Галицьке намісництво, модернізація, Агенор Голуховський.*

Постановка проблеми. У 2 пол. XIX ст. в Галичині спостерігаємо появу наукових видань, що не мали професійного історичного спрямування, проте частину свого змісту присвячували питанням минулого. Це, зокрема, відображено у низці наукових додатків до урядової газети «Gazeta Lwowska»: «Dodatek Tygodniowy przy «Gazecie Lwowskiej» (згодом – до «Gazety Lwowskiej» – авт.), «Dodatek Miesięczny, do Gazety Lwowskiej, poświęcony historii, statystyce i ekonomii krajowej», «Przewodnik Naukowy i Literacki» – стали відображенням історичного поступу Галичини. Матеріали цих видань ілюструють політичні та соціально-економічні трансформації краю другої половини XIX – початку XX ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією з перших праць, у якій осмислювалася історія діяльності додатків до «Gazety Lwowskiej», стало дослідження К. Естрейхера, присвячене історії галицької преси XIX ст.¹ Відзначення столітнього ювілею «Gazety Lwowskiej» (1811–1911) спричинилося до появи першого найбільш ґрунтовного багатотомного огляду діяльності як самої газети, так і різноманітних додатків до неї². У 60–70-х рр. XX ст. спостерігаємо появу перших синтетичних опрацювань, присвячених минулому польської преси³. Початок нового тисячоліття ознаменувався зверненням уваги дослідників на історію галицьких часописів як окремих історіографічних феноменів⁴.

Мета дослідження – з'ясувати особливості представлення на сторінках часопису «Dodatek Tygodniowy» (наукового додатку до «Gazety Lwowskiej») питань економічного розвитку Галичини у 50–60х рр. XIX ст.

Виклад основного матеріалу. Провінція Галичина та Людомерія стала останнім територіально значущим надбанням Австрійської імперії і впродовж усього часу перебування у її складі трактувалася як край, що демонстрував дуже повільні темпи соціально-економічного поступу. Той потенціал розвитку, що його було задано Йозефінськими реформами, гасився так і нерозв'язаним до середини XIX ст. – ключовим у аграрному краї – селянським питанням. Допіру події 1848 р.

активізували процеси модернізації Галичини, особливо східної її частини. І початок цих процесів пов'язують з діяльністю першого галицького намісника слов'янського походження Агенора Ромуальда Голуховського⁵.

У Галичині перший урядовий вісник – «Dodatek Tygodniowy przy Gazecie Lwowskiej», чий зміст присвячувався соціально-економічним, краєзнавчим і історичним проблемам – з'явився на початку 50-х рр. XIX ст. Він поєднував у собі інформаційні матеріали статистично-економічного характеру, краєзнавчі нариси та джерельні публікації з публіцистичними матеріалами. У виданні був також розділ про літературу (що включала також і критику та бібліографію)⁶. Назагал цей часопис під різними комбінаціями з назви «Dodatek Tygodniowy» виходив у світ (з перервами) впродовж 1850 – 1869 рр., мав стабільний обсяг (4 сторінки) та незмінну вартість для передплатників – 4 злоті ринські на рік.

Як уже зазначалося, створення цього часопису пов'язано з ініціативами графа Агенора Ромуальда Голуховського, що безпрецедентно довго, хоч і з різної тривалості перервами керував краєм (з 1849 по 1875 рр.), тричі обираючись намісником Галичини. Діяльність А. Голуховського дослідники окреслюють як реформаторську. Окремі його ініціативи були вкрай суперечливі, зокрема в освітній галузі намісник реалізовував активну колонізаційну політику і навіть докладав зусиль, щоправда намарно, для переведення русинської кириличної абетки на латину⁷. Але також під його головуванням в краї будувалися нові школи, лікарні, прокладалися дороги.

«Dodatek Tygodniowy» дослідники окреслюють як дітище А. Голуховського, фази видання якого співпадали з розгортанням кар'єри самого чиновника. Як зауважували перші дослідники історії цього часопису, саме намісник «вибором у Відні право на його існування та доцільність у польському суспільстві... для нього ламав підозри і упередженість центральної влади та докладав зусилля, щоби подолати публічну нехоть та

1 Estreicher K.. Dziennikarstwo Galicyi i Krakowie. *Biblioteka Warszawska*. 1861. T. 2.

2 Stulecie Gazety Lwowskiej (1811–1911). Lwów. T. 1–3.

3 Więckowska H. Zarys czasopiśmiennictwa naukowego w Polsce. *Studia i Materiały do Dziejów Nauki Polskiej*. 1966. 338 s.; Myśliński J. Czasopiśmiennictwo naukowe w Galicji w dobie autonomicznej. *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego*. 1969. S. 447–500; Nadolski B. Lwowskie czasopiśmiennictwo literackie XX w. *Zjazd Naukowy im. I. Krasickiego. Księga referatów*. Lwów. 1936. S. 453–460.

4 Toczek A. Czasopiśmiennictwo historyczne we Lwowie (1867–1918). *Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Rzeszów*. T. III. 2005. S. 175–198; Лазурко Л. Створення та організація діяльності часопису «Przewodnik Naukowy i Literacki» у Львові (70-ті рр. XIX ст.). *Проблеми гуманітарних наук. Серія Історія*. 2021. 8/50, 41–57. DOI: 10.24919/2312-2595.8/50.240959

5 А. Голуховський був другим очільником краю – поляком. Першим був Вацлав Міхал Залеський – губернатор краю у 1848–1849 рр.

6 Jaworski F. Historia Dodatku Tygodniowego przy Gazecie Lwowskiej (1850–1862) i (1867–1869). *Stulecie Gazety Lwowskiej (1811–1911)*. Lwów: Drukarnia Wł. Łozińskiego, 1912. T. 2, cz. 2. 77 s.

7 Kieniewicz S. Gołuchowski Agenor (1812–1875). *Polski Słownik Biograficzny*, Warszawa, 1959–1960. T. VIII. S. 257–260.

байдужість»⁸. Попервах прохолодне суспільне сприйняття «Dodatku Tygodniowego» було похідним від неприйняття самого А. Голуховського, трактованого мало не як зрадника польського народу, котрий одразу ж після Весни народів пішов на службу до віденського уряду. Намісник в Галичині був «між трьох вогнів»: недовірою офіційної влади, підозрою польських патріотів і неприйняттям українців. Лише після першого десятиліття діяльності, в часи коли він вдруге став на чолі краю, спостерігається переоцінка здобутків А. Голуховського поляками⁹. Українці переосмислювали його доробок значно довше¹⁰.

«Dodatek Tygodniowy», як науково-інформаційний видавничий проєкт А. Голуховського, відображав його ідеї та плани модернізації провінції. Обтяжений статистичними даними часопис від перших днів роботи був віддзеркаленням усього того, чим жив край, його потреб і можливостей їх забезпечення. У виданні подавалася наукова, статистично обґрунтована програма розвитку краю, що включала в себе різні аспекти – від фінансово-економічного економічного до соціокультурного. Ця специфіка дозволяла першим дослідникам діяльності «Dodatku...» трактувати його як серйозне джерело історичної інформації про різноманітні аспекти життя краю¹¹. Відштовхуючись від цього трактування часопису «Dodatek Tygodniowy» як історичного джерела зосередимося на аналізі широко представленій на його шпальтах інформації про економічне життя Галичини у 50-60 рр. XIX ст.

Аналіз змісту публікацій у «Dodatku Tygodniowym» дозволяє скласти уявлення про основні тенденції економічного розвитку галицької провінції, викладені як у загальних оглядах, так і у вузькоспеціальних публікаціях. Нова економічна система у провінції повинна була ґрунтуватися на понятті громадянина новочасної країни. Окреслюючи це фінансовий радник намісництва Людвік Бегельмеєр у 1850 р. писав на сторінках «Dodatku Tygodniowego»: «Люди через своїх представників повинні брати участь у законодавчих ініціативах, що стосуються їх добро-

бу, а довірені особи разом з урядом мають розробляти устава для рільництва, гірництва, виробництва і торгівлі, вони мають встановлювати і розмір прибутків держави, вирішувати їх розподіл, визначати податки... Чи може Конституція принести користь, якщо громадяни не обізнані з основами раціональної економіки держави? Щоби не повернулася кривава епоха порожніх фраз і декларацій, щоби на майбутнє а ні фантазії, а ні бачення почерпнуті з газет не мали впливу, а тільки розум і судження, підкріплені досвідом, щоби знання керували долями народів Австрії... Економіка держави врешті мусить перейти в конституційному краї зі столів дослідників і канцеляристів до людей, повинна стати загальним надбанням»¹².

Як еволюціонувало за два десятиліття розуміння ролі і значення економіки можемо спостерігати, аналізуючи публікації часопису за 1868 р., у яких тодішній головний редактор Адольф Рудинський звертався до економічної тематики. Декотрі з них (наприклад «Економічні потреби Галичини») звучали як своєрідний «економічний заповіт»¹³. У них автор торкався різноманітних проблем краю: розвитку рільництва, промисловості, торгівлі. Але також, як економіст за освітою, намагався окреслити способи розв'язання цих проблем, шукаючи взірці і приклади з життя земель колишньої Речі Посполитої, а, отже, подібного рівня розвитку і типу економіки – Польського королівства та Познанського князівства.

Одне з основних питань, яке піднімав А. Рудинський стосувалося статусу Галичини як сировинного краю: «Чому Галичина, так щедро обдарована природою, з погляду промисловості знаходиться на такому низькому рівні, чому за кордон вивозиться неперероблена продукція, яка могла у власному краї бути перетворена на готові до використання вироби, тим самим зберігши у себе всю вартість промислового переробітку, яка є основною?»¹⁴. Ця проблема піднімалася на шпальтах видання і раніше, але у констатуючому ключі - як інформаційне повідомлення про певний стан речей¹⁵. Причини цієї відсталості А. Рудинський вбачав у харак-

8 Jaworski F. Historia Dodatku Tygodniowego przy Gazecie Lwowskiej (1850–1862) i (1867–1869). *Stulecie Gazety Lwowskiej (1811–1911)*. Lwów: Drukarnia Wł. Łozińskiego, 1912. T. 2. Cz. 2. s. 2.

9 Tokarz W. Wstęp do pracy B. Łozińskiego «Szkice z history Galicyi w XIX wieku». Lwów, 1913. S. VII–XVIII.

10 Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму. 1861–1901 (нарис з історії українського парламентаризму). Львів, 2002. С. 66.

11 Jaworski F. Historia Dodatku Tygodniowego przy Gazecie Lwowskiej (1850–1862) i (1867–1869). *Stulecie Gazety Lwowskiej (1811–1911)*. Lwów: Drukarnia Wł. Łozińskiego, 1912. T. 2. Cz. 2. S. 2.

12 Statut galicyjski. *Dodatek Tygodniowy*. 1850. №. 265.

13 Rudyński A. Potrzeby Galicyi pod względem ekonomicznym. *Dodatek Tygodniowy*. 1858. N. 25, 26, 30, 36–39, 40–45, 46.

14 Там само.

15 Materiał surowy i wyroby przemysłowe. (Stosunek wartości surowego do przerobionego materiału). *Dodatek Tygodniowy*. 1860. N. 10.

тері і поведінці населення, в історичному розвитку провінції та, врешті, у зовнішніх впливах. Визначальним, на його думку, був фактор історичного розвитку: «в промисловому розвитку нічого не відбувається в один момент і раптово, все залежить від вільної і тривалої праці»¹⁶. Ілюструючи цю тезу автор порівнював промисловість Галичини та Польського королівства, відзначаючи, що у останньому промисловий поступ розпочався ще у 1815 р., коли туди хлинув російський капітал, натомість Галичина значно пізніше включилася у модернізаційні процеси. Також він відзначав, що на багатство і розквіт промисловості сучасних йому країн Західної Європи неабияк впливали протекція і консолідація зусиль їхніх урядів.

Від початків нафтової промисловості в Галичині її розвиток відслідковувався редакцією «*Dodatku Tygodniowego*», адже нова галузь розглядалася як перспективне джерело національного багатства. Статті з цього приводу та статистичні дані про видобуток нафти, що надавалися час від часу, є інформативним історичним джерелом становлення нафтопромислу. Вже у 1853 р. зустрічаємо в часописі перші відомості про властивості нафти та способи її отримання, облаштування перших нафтових криниць, можливості застосування тощо¹⁷. Через п'ятнадцять років у 1868 р. у «*Dodatku Tygodniowym*» бачимо «нафтову» тему у динаміці розвитку цієї галузі: «Зараз видобування і переробка нафти і виробництво парафінових свічок забезпечують доходом багато тисяч робітників, сприяє значного збільшення грошового обігу в краю, та навіть з-за кордону до Галичини почали надходити значні суми. Сьогодні майже всі жителі Галичини використовували гас для освітлення, і вони настільки звикли до цього, що важко зрозуміти, як би вони без цього обходилися, оскільки це освітлення настільки зручне і, водночас, таке дешеве, що навіть найбідніші люди можуть використовувати його»¹⁸. У цей час річний оборот у нафтовій галузі становив 4–5 мільйонів ринських злотих, а найбільшим і єдиним конкурентом

була американська сировина¹⁹. Вочевидь видобуток нафти спричинився до пожвавлення промисловості, сприяв створенню нових переробних підприємств (у Дрогобичі нафтоперегінний завод було створено у 1863 р.), про які не могли і мріяти ще десяток років перед тим. Переробка сирцю на транспортабельний товар сприяла розвитку транспортних шляхів, зокрема залізниці. До процесу видобування та переробки нафти залучалося тисячі робітників і це були лише початки історії «галицької Пенсільванії».

Не уникав автор цього нарису обговорення і негативних соціальних наслідків, які несла велика промисловість та, навіть, намагався запропонувати шляхи вирішення проблем. Роздумуючи над засобами правового захисту робітників, які до того ніколи серйозно не обговорювалися, він демонстрував своєрідне «передчуття Бориславського пекла, в яке падали найкращі люди і гинула маса робітників»²⁰, а вираз «галицька бідність» не виходив зі вжитку.

Таких і подібних деталей щодо крайової промисловості знаходимо в «*Dodatku Tygodniowym*» багато, що дозволяє скласти узагальнюючий образ стану промисловості Галичини у важкі часи після «історичного катаклізму» (революції 1848 р.) та господарської кризи, спровокованої скасуванням панщини. З інформації у віснику дізнаємося про виробництво цукру, вирощування буряків, виробництво горілки та солі та постійні роздуми про те, як усе це могло би пожвавити життя в краї²¹.

У статистичних описах і статтях зверталася редакція і до питань розвитку торгівлі²². Як іронічно зауважував Ф. Яворський «торгівельні мрії членів редакції і авторів нечувано ретельних цифрових даних йшли так далеко, ніби Галичина вже була самостійним державним організмом з можливістю провадження власної торговельної політики»²³. У них йшлося про налагодження торговельних взаємин Галичини з Румунією, Туреччиною, Пруссією, Польським королівством²⁴. Щорічно публікувалися детальні статистичні дані,

16 Tam samo.

17 Sposób otrzymania Nafty w Galicyi. *Dodatek Tygodniowy*. 1853. № 55.

18 Tam samo. N. 42.

19 Rzut oka na handel naftą galicyjską. *Dodatek Tygodniowy*. 1869. № 12.

20 O produkcji nafty w Galicyi. *Dodatek Tygodniowy*. 1868. № 42.

21 Statystyka Przedsiębiorstw fabrycznych, rękodzielniczych, handlowych i przemysłowych w Galicyi, opodatkowanych w r.1853. *Dodatek Tygodniowy*. 1854. N. 34, 35, 40–43, 46; Zupy i Żupnicy, dawniejsi i terażniejsi. Zebrał i ułożył Hieronim Łabęcki. *Dodatek Tygodniowy*. 1859. N. 13, 15, 17, 20, 21; Wykaz przedsiębiorstw przemysłowych w Galicyi z końcem r. 1866 ułożony na podstawie sprawozdań przez galicyjskie izby handlowe wypracowanych. *Dodatek Tygodniowy*. 1868. № 33, 34.

22 O handlu naszej prowincyi. *Dodatek Tygodniowy*. 1851. № 20.

23 Jaworski F. Historia Dodatku Tygodniowego przy Gazecie Lwowskiej (1850–1862) i (1867–1869). *Stulecie Gazety Lwowskiej (1811–1911)*. Lwów, 1912. T. 2. Cz. 2. S. 44.

24 O wpływie systemu kontynentalnego na handel w Galicyi. *Dodatek Tygodniowy*. 1869. № 10.

що інформували населення Галичини про те, скільки і яких товарів було імпортовано, експортовано і транзитовано. У низці статей «Торгівельні обороти краю», «Про торгівлю нашої провінції», «Природа торгівлі зерном» – теоретично осмислювалася торгівельні постулати.

Питання торгівлі знаходилися у тісному зв'язку з обговоренням проблем комунікації, що навіть розглядалися у історичній ретроспективі²⁵. А. Голуховський багато уваги приділяв питанням будівництва шляхів сполучення у краї, докладаючись до консолідації зусиль центрального уряду та регіональної влади²⁶. У збільшенні протяжності доріг та побудові нових, прокладанні залізниць, водних шляхів був як загальний економічний інтерес держави, так і стабільне джерело прибутку для, наприклад, сільського населення в часи неврожаїв²⁷. Після Кримської війни центральний уряд у Відні став набагато охочіше, в інтересах військової безпеки, будувати дороги в Галичині і не шкодувати на це коштів з державної скарбниці. А. Голуховський скористався цим якнайбільше, охопивши всю провінцію комунікаційною мережею, якою він дуже пишався і про що регулярно звітував. В результаті ми знаходимо у віснику детальну історію політики уряду краю в галузі комунікацій²⁸.

Не менш активно обговорювалися й питання водних сполучень. В уявленнях А. Голуховського, у його мріях, провінція представлялася як перетин багатьох комунікаційних шляхів, що підведені до різноманітних природних багатств. Врешті прагнення водної комунікації було нагальною економічною потребою через дешевизну такого типу транспортування. А. Голуховський, розуміючи значення водного сполучення навіть виступав з ініціативою поєднання Галичини через Сян і Віслу з Гданськом, а через Дністер – з Одесою. Також зустрічалися публікації, що містили фантазії на тему ще більш амбітних проєктів – поєднання системою каналів галицьких річок Сяну і Дністра для створення водного шляху з Балтики до Чорного моря, щоправда ця ініціатива не була реалізована.

А від часу, коли на порядок денний вийшли питання про будівництво залізниць, автори «Dodatku...» постійно друкували звіти урядового Товариства залізниць імені

Кароля Людвіка та обговорювали плани її розвитку²⁹. Галицька залізниця (порівняно з іншими австрійськими залізницями) вважалася доволі вигідною, оскільки будівництво тривало на рівнинах, без великих труднощів і за низькою ціною. Збільшували її вагу й перспектива стати ланкою, що поєднувала би Європу з Росією.

Попри наявність матеріалів присвячених аграрним питанням краю у «Dodatku Tygodniowym» було вкрай мало інформації про найважчі для цієї галузі роки, що настали після ліквідації панщини у 1848 р.³⁰ Не було аналізу чи, хоча б, опису безпосередніх результатів цієї акції, що проходила без належного врегулювання питання сервітутів і відшкодувань, проблем користування лісами і пасовиськами, браку кваліфікованих робітників-аграріїв, економічного занепаду панських дворів тощо. Половинчастість рішень уряду пояснює ту відстороненість, яку демонструвала редакція у цих питаннях, не вдаючись до публічних обговорень, а, тим більше, критики урядової політики³¹.

Висновки. Науково-інформаційний додаток до «Gazety Lwowskiej» – «Dodatek Tygodniowy» був неофіційним речником діяльності Галицького Намісництва. У ньому подавалася наукова, статистично обґрунтована програма розвитку краю, що включала в себе різні аспекти – від фінансово-економічного економічного до соціокультурного. Ініціатором діяльності наукового додатку був галицький намісник Агенор Голуховський, котрий за посередництва головних редакторів, намагався втілювати в цьому виданні просвітницькі ідеї представлення науки як міри суспільного розвитку. «Dodatek Tygodniowy» поєднував у собі інформаційні матеріали статистично-економічного характеру, краєзнавчі нариси та джерельні публікації з публіцистичними матеріалами. Змістове наповнення видання дозволяє трактувати його як важливе джерело з історії модернізації краю, зокрема східної його частини у 50-60 рр. XIX ст. Зафіксовані на сторінках «Dodatku Tygodniowego» цифрові дані, огляди, наукові розвідки містять у собі важливу інформацію про актуальний стан економічного життя краю, та показують специфіку рецепції творцями видання проблем і перспектив модернізації Галичини.

25 Drogi handlowe w Galicyi dawniej a teraz. *Dodatek Tygodniowy*. 1869. № 5, 6.

26 Komunikacye i gościńce w Galicyi. *Dodatek Tygodniowy*. 1851. № 27, 29, 34, 39.

27 Komunikacya. Gościńce i drogi w Galicyi: Gościńce i Drogi rządowe. Gościńce i Drogi krajowe i prywatne. Budowy gościńców krajowych «Obwodami i Traktami» z mapą gościńców. *Dodatek Tygodniowy*. 1856. № 19–21.

28 Komunikacya, gościńce i drogi krajowe w lwowskim okręgu administracyjnym. *Dodatek Tygodniowy*. 1858. № 22

29 Projekt uzupełnienia sieci kolei żelaznych w Galicyi. *Dodatek Tygodniowy*. 1869. № 13.

30 Pańszczyzna. *Dodatek Tygodniowy*. 1851. № 38.

31 O wynagrodzeniu za zniesione powinności włościańskie. *Dodatek Tygodniowy*. 1851. № 10.

References:

1. Chornovol, I. (2002). *Ukrainska fraktsiia Halytskoho kraiovoho seimu. 1861-1901 (narys z istorii ukrainskoho parlamentaryzmu)* [Ukrainian faction of the Halytskyi Regional Diet. 1861-1901 (an essay on the history of Ukrainian parliamentarism)]. Lviv. [in Ukrainian].
2. *Dodatek Tygodniowy*, 1850, n. 265, Statut galicyjski. [in Polish].
3. *Dodatek Tygodniowy*, 1851, n. 10. O wynagrodzeniu za zniesione powinności włościańskie. [in Polish].
4. *Dodatek Tygodniowy*, 1851, n. 20. O handlu naszej prowincyi. [in Polish].
5. *Dodatek Tygodniowy*, 1851, n. 27, 29, 34, 39. Komunikacye i gościńce w Galicyi. [in Polish].
6. *Dodatek Tygodniowy*, 1851, n. 38. Pańszczyzna. [in Polish].
7. *Dodatek Tygodniowy*, 1853, n. 55. Sposób otrzymania Nafty w Galicyi. [in Polish].
8. *Dodatek Tygodniowy*, 1854, n. 34, 35, 40–43, 46. Statystyka Przedsiębiorstw fabrycznych, rękodzielniczych, handlowych i przemysłowych w Galicyi, opodatkowanych w r.1853. [in Polish].
9. *Dodatek Tygodniowy*, 1856, n. 19–21. Komunikacya. Gościńce i drogi w Galicyi: Gościńce i Drogi rządowe. Gościńce i Drogi krajowe i prywatne. Budowy gościńców krajowych «Obwodami i Traktami» z mapą gościńców. [in Polish].
10. *Dodatek Tygodniowy*, 1858, n. 22. Komunikacya, gościńce i drogi krajowe w lwowskim okręgu administracyjnym. [in Polish].
11. *Dodatek Tygodniowy*, 1858, n. 25, 26, 30, 36–39, 40–45, 46. Rudyński A. Potrzeby Galicyi pod względem ekonomicznym. [in Polish].
12. *Dodatek Tygodniowy*, 1859, n. 13, 15, 17, 20, 21. Zupy i Żupnicy, dawniejsi i terazniejsi. Zebrał i ułożył Hieronim Łabęcki. [in Polish].
13. *Dodatek Tygodniowy*, 1860, n. 10. Materiał surowy i wyroby przemysłowe. (Stosunek wartości surowego do przerobionego materiału). [in Polish].
14. *Dodatek Tygodniowy*, 1868, n. 33, 34. Wykaz przedsiębiorstw przemysłowych w Galicyi z końcem r. 1866 ułożony na podstawie sprawozdań przez galicyjskie izby handlowe wypracowanych. [in Polish].
15. *Dodatek Tygodniowy*, 1868, n. 42, 43. O produkcji nafty w Galicyi. [in Polish].
16. *Dodatek Tygodniowy*, 1869, n. 10. O wpływie systemu kontynentalnego na handel w Galicyi. [in Polish].
17. *Dodatek Tygodniowy*, 1869, n. 12. Rzut oka na handel naftą galicyjską. [in Polish].
18. *Dodatek Tygodniowy*, 1869, n. 13. Projekt uzupełnienia sieci kolei żelaznych w Galicyi. [in Polish].
19. *Dodatek Tygodniowy*, 1869, n. 5, 6. Drogi handlowe w Galicyi dawniej a teraz. [in Polish].
20. Estreicher K. (1861). *Dziennikarstwo Galicyi i Krakowie. Biblioteka Warszawska. T. 2.* [in Polish].
21. Jaworski, F. (1912). *Historia Dodatku Tygodniowego przy Gazecie Lwowskiej (1850–1862) i (1867–1869)* [History of the Weekly Supplement at Lviv Newspaper (1850–1862) and (1867–1869)]. *Stulecie Gazety Lwowskiej (1811–1911) – The centenary of the Lviv newspaper (1811–1911)*, 2. Lwów : Drukarnia Wł. Łozińskiego. [in Polish].
22. Kieniewicz, S. (1959). *Gołuchowski Agenor (1812–1875)* [Goluchowski Agenor (1812–1875)]. *Polski Słownik Biograficzny. [Polish Biographical Dictionary]*, T. VIII. Warszawa: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. [in Polish].
23. Lazurko, L. (2021). *Stvorennia ta orhanizatsiia diialnosti chasopysu «Przewodnik Naukowy i Literacki» u Lvovi (70-ti rr. XIX st.)* [Creation and organization of the magazine “Przewodnik Naukowy i Literacki” in Lviv (70s of the XIX century)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii Istorii. [Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. History series]*, 8/50, 41–57. DOI: 10.24919/2312-2595.8/50.240959 [in Ukrainian].
24. Łoziński, B. (1913). *Szkice z history Galicyi w XIX wieku* [Sketches from the history of Galicia in the 19th century]. (502 s.). Lwów. [in Polish].